

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6442-22

meddelad i Stockholm den 9 maj 2023

KLAGANDE

Socialnämnden Centrum i Göteborgs kommun
Box 5293
402 25 Göteborg

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 14 oktober 2022 i mål nr 1343-22

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning, s.k. försörjningsstöd. Försörjningsstöd lämnas för skäligena kostnader för bl.a. boende. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.
2. När någon hyr en bostad i andra hand ingås ett avtal mellan förstahandshyresgästen och andrahandshyresgästen. Av lagstiftningen på området följer att förstahandshyresgästen måste inhämta hyresvärdens samtycke till uthyrningen och att han eller hon riskerar att förlora sitt kontrakt om ett sådant samtycke saknas. Konsekvensen av det är i regel att andrahandshyresgästen måste flytta ut.
3. Som förutsättning för att bevilja försörjningsstöd för kostnader för boende i andra hand kräver Socialnämnden Centrum i Göteborgs kommun att hyresvärdarna har godkänt andrahandskontrakten. Enligt nämnden är syftet med detta att undvika att bistånd ges för boende i bostäder med ogiltiga avtal, eftersom ett sådant bistånd kan främja den svarta bostadsmarknaden.
4. Socialnämnden avslöj AAs ansökan om ekonomiskt bistånd för december 2021 avseende hyra för en lägenhet som han hade hyrt i andra hand. Som skäl för beslutet angavs att andrahandsuthyrningen inte var godkänd av hyresvärderna och att det inte är tillåtet att hyra ut en lägenhet utan hyresvärdens samtycke. AA hade tidigare haft kontakt med socialtjänsten och sökt ekonomiskt bistånd för sin hyreskostnad. Nämnden hade då informerat honom om att han inom fyra månader (skäligt rådrum) måste få kontraktet godkänt av hyresvärderna, alternativt hitta ett annat godkänt boende.
5. AA överklagade socialnämndens beslut till Förvaltningsrätten i Göteborg. Domstolen angav att nämnden enbart ska pröva om den enskilde har haft

kostnader för sitt boende och om dessa är skäligen. Nämnden hade därför inte haft fog för att avslå ansökan om bistånd på den angivna grunden. Det saknade då betydelse att AA i samband med tidigare beslut hade getts skäligt råd om att ordna ett godkänt andrahandskontrakt. Målet visades åter till nämnden för prövning av om övriga förutsättningar för att bevilja ekonomiskt bistånd var uppfyllda.

6. Kammarrätten i Göteborg instämde i förvaltningsrättens bedömning och avslog nämndens överklagande dit.

YRKANDEN M.M.

7. *Socialnämnden Centrum i Göteborgs kommun* yrkar att kammarrättens och förvaltningsrättens domar ska upphävas och nämndens beslut fastställas.
8. AA har inte yttrat sig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om rätten till ekonomiskt bistånd för kostnader för andrahandshyra är beroende av att hyresvärden har samtyckt till andrahandsuthyrningen.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 4 kap. 1 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. I fjärde stycket anges att den enskilde genom biståndet ska

tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Försörjningsstöd lämnas enligt 3 § första stycket 2 för skäliga kostnader för bl.a. boende.

11. I 12 kap. 39 § första stycket jordabalken anges att en hyresgäst inte – med vissa angivna undantag – utan hyresvärdens samtycke får hyra ut eller på något annat sätt upplåta lägenheten i andra hand till någon annan för självständigt brukande. Av 42 § första stycket 3 framgår att hyresrätten som huvudregel är förverkad och hyresvärden berättigad att säga upp hyresavtalet att upphöra i förtid om hyresgästen utan behövligt samtycke upplåter lägenheten i andra hand.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Regleringen i 12 kap. jordabalken om att hyresvärden ska samtycka till en andrahandsuthyrning har tillkommit för att motverka oegentligheter på bostadsmarknaden. Om ett sådant samtycke saknas kan det leda till att förstahandshyresgästen förlorar sin hyresrätt. Avsaknaden av samtycke innebär dock i sig inte att avtalet om andrahandsuthyrning är ogiltigt. Utgångspunkten är således att det föreligger ett avtal om boende som gäller mellan parterna i det avtalet även om hyresvärdens samtycke saknas.
13. Det är i målet ostridigt att AA har bott i den aktuella bostaden i andra hand. Det har inte heller ifrågasatts att han har haft de hyreskostnader som de ingivna handlingarna visar. Frågan är nu om hans rätt till bistånd påverkas av att hyresvärden inte hade samtyckt till andrahandsuthyrningen.
14. Rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen aktualiseras i situationer då den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Syftet med biståndet är att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå genom att det allmänna ger bistånd för skäliga kostnader som den enskilde har för t.ex. boende.

15. Varken i socialtjänstlagen eller i dess förarbeten anges att rätten till bistånd för kostnader för boende ska vara beroende av att det hyresrättsliga regelverket har följts. Något stöd för att så är fallet finns inte heller i rättspraxis. Tvärtom har Högsta förvaltningsdomstolen i rättsfallet RÅ 2009 ref. 4 funnit att en person som bodde i en kolonistuga hade rätt till bistånd för sina boendekostnader trots att det enligt upplåtelseavtalet inte var tillåtet att bo där permanent.
16. I det rättsfallet hade kommunen anfört att den inte kunde medverka till ett otillåtet boende samt att den hade för avsikt att avhysa de personer som bodde permanent i sina kolonistugor. Enligt kommunen kunde det inte vara rimligt att den då samtidigt beviljade ekonomiskt bistånd till sådant boende. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade dock att även om boende i en kolonistuga var otillåtet och inte kunde ses som någon långsiktig lösning på ett bostadsproblem så saknades stöd för att låta detta inverka på bedömningen av rätten till bistånd. Domstolen tillade därefter att den enskilde dessutom i vart fall hade haft rätt till en rimlig övergångstid för att skaffa ett nytt boende.
17. Socialnämnden har som grund för sitt avslagsbeslut anfört att AA hade getts skäligt rådrom för att få andrahandskontraktet godkänt av hyresvärden, alternativt hitta ett annat godkänt boende. Nämnden synes alltså ha förstått domstolens uttalande i RÅ 2009 ref. 4 så att om ett boende är otillåtet, eller som i det nu aktuella fallet inte är i enlighet med det hyresrättsliga regelverket, så kan bistånd vägras efter att den enskilde har getts en rimlig tid för att ordna ett annat boende.
18. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening bör rättsfallet dock inte tolkas på det sättet. Resonemangen i övrigt i rättsfallet talar nämligen för att domstolen ansåg att det över huvud taget saknades stöd för att vägra bistånd på den grunden att boendet i kolonistugan inte var tillåtet. Uttalandet om rätten till rimlig övergångstid ska bara ses som en erinran om att kommunen, om det

faktiskt hade varit befogat att kräva att den enskilde bytte bostad för att ha rätt till bistånd, måste ge den enskilde skälig tid för att göra det (jfr prop. 1996/97:124 s. 83).

19. I rättsfallet handlade det om ett boende som inte var tillåtet enligt upplåtelseavtalet. I det nu aktuella fallet är det fråga om ett boende där det hyresrättsliga regelverket inte har följts. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen saknas skäl för att bedöma dessa situationer på olika sätt. Domstolen finner därmed att den omständigheten att hyresvärden inte hade gett sitt samtycke till andrahandsuthyrningen inte är skäl för att vägra AA ekonomiskt bistånd för kostnader för boende.
20. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Kristina Ståhl, Per Classon, Inga-Lill Askersjö, Ulrik von Essen och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Jessica Olofsson.